

Az elnök

A csillogó aszfalt ezernyi tűndökléssel szórta a feketébe burkolozó lámpák sugaras fényét. Az útmenti tölcsár napok óta tartó esős idő bizonyítékaként sorakoztak egymás után. Későre járt. A falu csönd és sötétség mögé rejtőzött. Itt-ott elfüggönyözött ablakokból kiszűrődő fény viaskodott az éjszakával. Valahol egy kutya csaholt, aztán felelt rá egy másik. A délutáni eső lassan havazássá vált. Egyre több hópehely kacérkodott a szintelen esőcseppek között a játékos széllel.

Egyszerre motorzaj verte fel a falusi éjszaka szelid csöndjét. Az elnök jött meg, s megállt a szolgálati lakás kapujánál. A kis Simson gázfogantyúján rántott még egyet, az felbörgött, sűrű füstöt lövellt, majd megadva magát, elhalkult. Lassú léptekkel tolt be a vaskapun. Megállt egy pillanatra, lábával belökte a kaput. Tovább ment. A ház falán a motorkormány ütötte sebkeféretek. Most is odátámasztotta. Csikordult egyet a fal, mozdult egy kicsit a kormány, mint ha kényelmes helyet keresne az éjszakai pihenőre.

Elindult a lépcsőn. Csizmáját próbálta még tisztogatni a lábtorlóval, de ráunt, mert kicsit fázott a vizes esőkabátban. Havasos esett, s csipősen futkározott a kertek alatt a szél.

— Fél tizenegy — nézett órájára, és elgémberedett ujjaiával a kulcsok után matatott. Nehezen találta meg, sokáig befelődött az ajtónyitással is. Belépett a lakásba. Hideg csend fogadta. Egyedül élt már évek óta. Felesége és gyereke beköltözött a városba, hiszen ő alig töltött valamely kis időt otthon, csináldival. Így a távolság legalább magyarázat a ritkább találkozásra. Sokszor elgondolkozott, s igazat adott feleségének, pedig így mindkettőjüknek nehezebb. A termelőszövetkezet rabul ejtette, s nem tud, de nem is akar szabadulni. Minden idejét a közös ügynek szentelte. Most is azért jött ilyen későn, mert az állattenyésztést és a kertészetet nézte meg. A ma érkezett apró csibéket hogyan fogadták? Meleg-e a helyük? Elnézegette a csipogó kis sárga pontokat, ahogy a melegítőlámpa alatt összebújtak. Kipróbálta, működik-e az övetető, és megnézte, van-e víz az itatóban? Betért a tehenistállóba is. Végig sétált a száz férőhelyes istállóban. Némelyik tehenet megszólította, homlokára vert, belenézett a járszobába, s tovább ment.

— Jó éjszakát — búcsúzott az éjjeliőrtől. Közel volt a kertészet, oda indult még.

— Érik a paradicsom, s most a fűtést jobban kell figyelni — járt fejében. A gépház áttetsző üvegen szagosan szűrődött ki a fény. A szivattyúkezelő háttát a termálvezetékhez támasztva, szunyókált.

— A hőmérséklet jó? — kérdezte szúrósan. Bosszantotta, hogy máris alszik. Megnézte az ellenőrző táblát. Megnyugodott.

— Nem rossz. De nem szeretném, ha alvással telne el az éjszaka — nyomta meg a mondat végét, mikor elköszönt.

Lefeküdni nem volt kedve. Gondolatait rendezgette. A másnapi zárszámadás tartotta izgalomban. Idegesítette az is, hogy a kocsmák is csendesek voltak az este. Nem hallotta, hogy az emberek hogyan vélekednek, pedig az irodából kiszűrődő hírek eljutottak már mindenkire.

— Méréghianyosak vagyunk — fakadt ki. A főkönyvelővel ma egész délelőtt beszélgettek, vitakoztak. Hihetetlennek tűnt az igazság. Próbálták a magyarázatot megtalálni. Tíz éve tölti be az elnöki tisztséget, de méreghianyos még nem volt. Nagyon bántotta, s kereste a hibát önmagában.

— Jól ment minden — gondolkodott. — Ha a belvíz és jégkár kisebb mértékű! — sóhajtott fel. Leült a heverőre, s a csizmahúzó kutyával szabadította meg lábát a sáros, vizes csizmától. Az olaj-

kályha lassan bemelegítette a szobát. Vetkőzni kezdett, de újra és újra előtörték az emlékek, s kesernyően mosolygott. A vitrinhez ment, keresgélte egy darabig, egy kis üveg pálinkát talált hátul a sarokban. Nem szokott inni, de most nagyon megkívánta. Kihúzta a dugót, és pohár keresésére indult. Lépett kettőt, majd megtorpant. A hideg kenyéhába kimenni nem volt kedve. Az üvegből jó kortyot húzott.

— A tagok nem kapják meg a fizetéskiegészítést... — tanácsaltan volt. Tudta, milyen sok családnak lenne nagy szüksége a pénzre. Számígtatták, ezt meg azt vesznek, vagy kifizetik az adósságukat. A terveknek vége. A termelőszövetkezet mérleghiányos.

— Az állattenyésztés jó volt. Talán a tejhozam jobb is lehetne. Régen mondtam, ki kell selejtezni néhány tehenet — újra ivott. Megkereste a Magyar Mezőgazdaságot, s lapozni kezdte. Bentről hozta haza, nem volt ideje és türelme eddig elolvasni. Most is csak nézegette a lapokat.

— A kertészet is elég jól gazdálkodott. Igaz, az áradási árak nem alakultak olyan jól. Sok volt az apró, alacsonyabb minőségű paprika. Vírus fertőzte meg a talajt. Mondta a főkertész, hogy dinnye után ne tegyünk paprikát! — Megágyazott. Lepakcsolta a villanyt. — A növénytermesztésben voltak gondok. Sokat maszekoltak a traktorosok. No, meg hány-szor kellett bemenni a kocsmába is napközben, hogy munkába küldje őket.

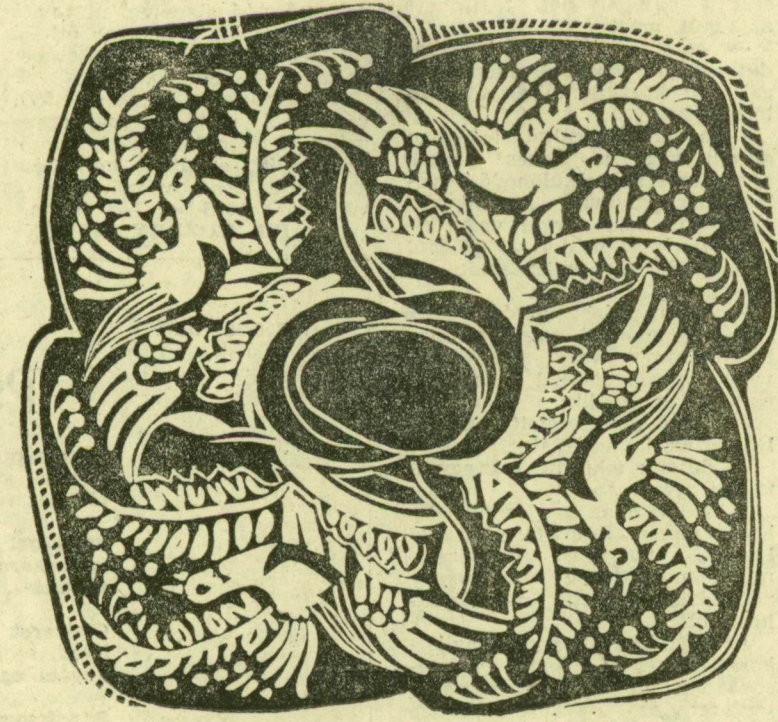
A sötétben az üveget keresgélte. Ivott még egy keveset. Eszébe jutott, hogyan választották meg elnöknek. Már jól elmúlt a tavasz. Mikor engedte a jelölését. Mindenki rá szavazott. Öröm volt szívében és remény, s érezte, ez csillog vissza a tagok szeméből is.

— Meg kellene nézni a beszámolót — gondolta. Pedig néhány-szor elolvasta már. Újat úgysem tenne hozzá, így nem mozdult. A meleg, az ital kissé elbágyasztotta. Fáradtan érezte magát, s hiányzott már az erő, ami tíz évvel ezelőtt a választásakor még megvolt.

— Talán ott hibáztam legtöb-bet, hogy a szakemberekre nem hallgattam eleget. Nem vontam magam mellé őket — villant még át agyán, s az álom lassan elnyomta.

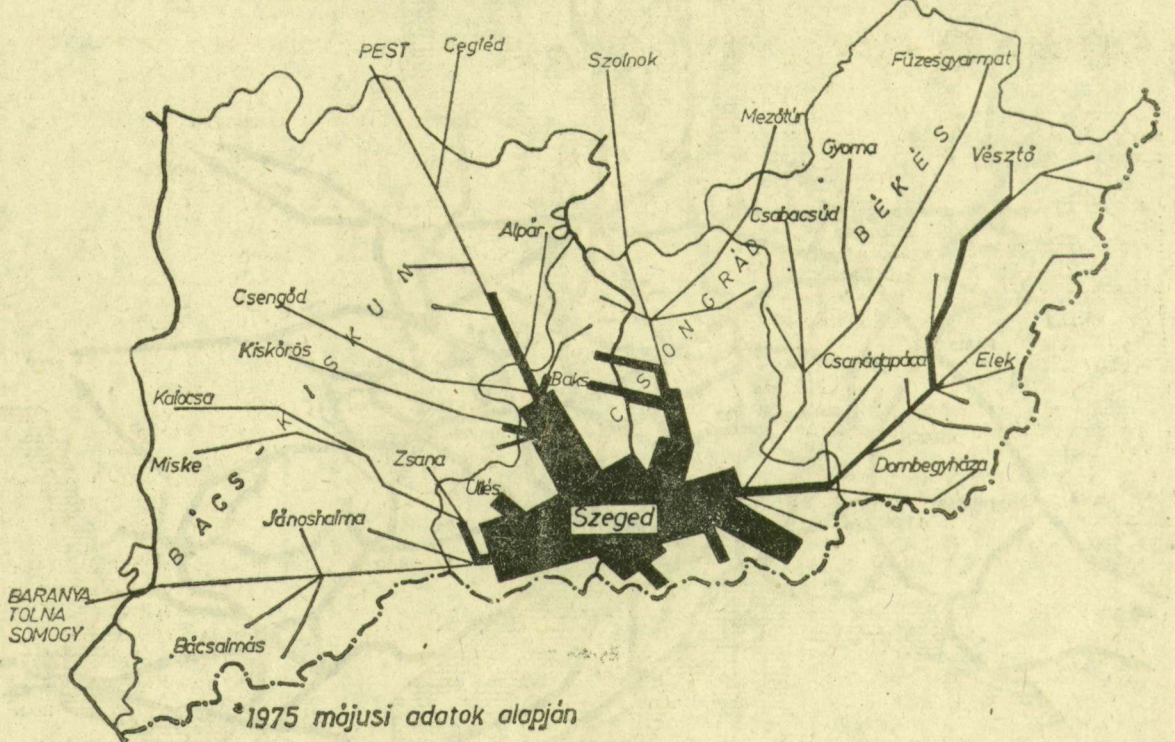
A szél vidáman kavargatta a hókristályokat. Felemelte, leejtette őket, s örömben valahol becsapott egy ajtót.

RADICS FERENC

Tavasz Tóth Rózsa metszete

A SZEGEDRE INGÁZÓK TERÜLETI MEGOSZLÁSA*

*1975 májusi adatok alapján

Szeged és ingázói

A munkaerőmozgás néhány jellegzetessége

1975-ben 13 ezer 550 ember ingázott Csongrád megyéből Szegedre.

Nemcsak az ingázók száma változott meg ilyen jelentősen, hanem a város vonzáskörzetének övezeti közötti megoszlás mértéke is. Míg az agglomerációs öv részaránya csökkenő tendenciát mutatott, addig a belső gyűrű részaránya kisebb, a külső gyűrű részaránya pedig nagyobb mértékben növekedett. Tehát 1960-tól 1975-ig a külső övből ingázóknak mind a száma (700-ról 6 ezerre), mind pedig a részaránya nőtt. Nyilvánvaló, hogy Szeged nagy intenzitású vonzóereje egyre kiterjedtebbé vált. Azonban nemcsak Szeged fejlődött sokat az utóbbi években, ezért azután a más városokból Szegedre ingázók abszolút száma csak minimálisan növekedett, az összes ingázókból való részaránya pedig csökkent.

A különböző irányból idejáró ingázók számát térképen ábrázoltuk. (A kartodiagram vonalvastagsága méretarányos.) A térkép jellemzően mutatja a Szegedre ingázás fő irányait. Mindenekelőtt szembeütik, hogy kelet felől csupán Makó és a Maros menti községek játszanak jelentős szerepet városunk munkaerő-ellátásában.

Kiemelkedő még az északnyugati és a délnyugati irányból érkező ingázás. E területről első-sorban Baks, Balástya, Bordány, Sándorfalva és Szatymaz, illetve Ásotthalom, Mórahalom és Röske biztosít nagyobb létszámú munkaerőt Szegednek. A felsorolt községek gazdaságát az jellemzi, hogy saját iparuk gyenge, ily módon a munkaerőmozgás fő iránya az iparilag kevésbé fejlett területek felől indul ki.

Más megyéből 2790 ember ingázott Szegedre 1975 májusában. Közülük 434-en Bács-Kiskun és Békés megyéből naponta jártak be, a többi 2356 pedig hetente vagy kéthetente. Bács-Kiskun és Békés megyén kívül Szolnok és Hajdú-Bihar megye tűnik még ki a Szegedre ingázók jelentősebb számával.

Az ingázók számának jelentősebb továbbnövekedése már nem várható, hisz a közeli települések munkaerőforrása kimerült, a távoli településekből pedig a napi ingázás ésszerűtlen.

A továbbiakban megvizsgáltuk azt is, hogy az ingázók a népgazdaság egyes ágazataiban milyen mértékben tevékenykednek. A termelő és a nem termelő szférában a megoszlás a következő:

nehézipar	27,2%
könnyűipar	15,7%
élelmiszeripar	7,3%
mezőgazdaság	1,6%
egyéb	26,0%
tanulók	21,3%

E megoszlási viszonyszámok azt mutatják, hogy az ingázók legnagyobb hányada az iparban dolgozik. Ezen belül legtöbben a nehéziparban, ami — megítélésünk szerint — összefügg városunk nehéziparának dinamikus fejlődésével, és a bérszínvonal relatíve magas voltával. Nyilvánvaló, hogy a megye községekéből jórészt szakképzés nélküli segéd- és betanított munkások vállalnak munkát Szegedben. Felmerésünk nem terjedt ki a nemek szerinti megoszlásra de információink szerint a nehéziparban az ingázó férfiak részaránya messze meghaladja az ipari főtöcsoportot jellemző arányt. Igen jelentős, 26,9 százalék a harmadik szektorban foglalkoztatottak körében is az ingázók száma. A bejáró tanulók magas száma Szeged iskolaváros voltával magyarázható.

A bejárók ágazatonkénti megoszlása kedvező összehasonlítási lehetőséget nyújt Szeged foglalkoztatottsági struktúráival. Eredményül azt kaptuk, hogy az iparban ingázók az összes ingázók részarányából valamivel nagyobb, a mezőgazdaságba ingázók pedig jelentős mértékben alacsonyabb részarányt mutatnak, mint a megfelelő ágak súlya az összefoglalkoztatottakból. Ez a dinamikusabb fejlődés adta nagyobb szívóhatással, a jövedelem-színvonal és más, a speciális ágazatot jellemző okkal magyarázható.

Megvizsgáltuk az eljárók arányát a helyben dolgozó aktív keresőkhöz viszonyítva is. Eredményül igen differenciált képet kaptunk. (Kartogramunk szinte párhuzamos az ingázók községsoros megoszlását a lakónépesség százalékos szemléltető térképpel.) Az ábráról leolvasható, hogy a városról távolodva az intenzitási viszonyszám értéke csökkenő tendenciát mutat. Mivel Szeged munkaerőmérlege azt jelzi, hogy a munkaerő-gazdálkodás szempontjából fontos — munkaképes korú népesség aránya csökken, ez a munkaerőforrás szűkülését eredményezi. Ily módon a város fejlődése során a foglalkoztatottsági szint tovább fog emelkedni. Tekintettel arra, hogy az ötödik ötéves terv idején a munkaerő-csökkenés minden területre kiterjed, továbbá, hogy a munkaidő-kedvezmények tovább nőnek, összességében a munkaerő-gazdálkodásban jelenleg is fennálló nehézségek súlyosbíthatják a munkaerőgondokat, s egyben arra hívják fel a figyelmet, hogy a továbbfejlesztés járható útja a termelőszekciók fejlesztésében van.

ABONYI GYULÁNE DR.,
DR. KRAJKÓ GYULA